

O'zbekiston Respublikasi
Maktabgacha va maktab
ta'limi vazirligi

ISSN: 2992-9008
UDK: 37

TA'LIM VA TARAQQIYOT

Ilmiy-uslubiy jurnali

2026-YIL 4-SON

www.journal.namspi.uz

Bosh muharrir: Namangan davlat pedagogika instituti rektori B.E.Xusanov
Mas'ul muharrir: Ilmiy ishlar va innovatsiyalar bo'yicha prorektor M.R.Qodirxonov
Mas'ul muharrir o'rinbosari: Ilmiy tadqiqotlar, innovatsiyalar va ilmiy-pedagogik kadrlar tayyorlash bo'limi boshlig'i J.A.Yuldashev

TAHRIR HAY'ATI

Aniq va tabiiy fanlar: k.f.d., prof. Sh.Abdullayev, f-m.f.d., dots. R.Xakimov, k.f.d., prof. N.Vohidova, k.f.d., dots. M.Qodirxonov, b.f.d., dots. A.Batashov, f-m.f.n., dots., T.Abdullayev, p.f.n., dots. M.Eshnazarova, p.f.n., dots. G'.Nafasov, p.f.n., dots. M.Boltayeva.

Texnika fanlari: t.f.d., prof. A.Umarov, t.f.d., prof. A.Qayumov, PhD, dots. Sh.Xudoyqulov, PhD, dots. Abdunazarov.

Ijtimoiy-gumanitar fanlar: s.f.d., prof. T.Fayzullayev, tar.f.d., prof. A.Rasulov. f.f.d., prof. M.Ismoilov, i.f.d., dots. N.Sotivoldiyev, t.f.n., dots. A.Isoqboyev, f.f.n., dots. O.Mamatov, t.f.n., dots. Z.Haydarov, PhD. J.Yuldashev, PhD. A.Abdullayev.

Pedagogika fanlari: p.f.d., prof. B.Xodjayev, p.f.d., prof. X.Najmiddinova, p.f.d., prof. T.Ismoilov, p.f.d., prof. S.Abdullayev. p.f.d., prof., M.Y.Sobirova, p.f.d., prof., R.Zamilova, p.f.d., prof. Sh.Xujamberdiyeva, p.f.d., dost. M.Asqarova, PhD, dots. M.Asranboyeva.

Filologiya fanlari: fil.f.d., prof. N.Uluqov, fil.f.d., prof. H.Usmanova, f.f.d., dots. X.Shokirova, p.f.n., dots. S.Misirov, p.f.n., dots. Sh.Ubaydullayev, PhD., dots. P.Lutfullayev, PhD., dots. M.Yakubbayev.

Texnik muharrir: R.Tursunov

Tahririyat manzili: Namangan shahri, Uychi ko'chasi, 316-uy.

Pochta indeksi: 160136, **Faks:** (0369) 227-27-21,

Email: Info@namspi.uz

"Ta'lim va taraqqiyot" ilmiy-uslubiy jurnali elektron to'plam sifatida O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasi huzuridagi **Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi (AOKA)ning 2022-yil 25-oktabrdagi № 045044 raqamli guvohnomasi** asosida chop etiladi. Jurnal **Oliy Attestatsiya komissiyasining 2024-yil 30-noyabrdagi (№ 364/5) yig'ilishi qaroriga asosan pedagogika fanlari bo'yicha falsafa fanlari doktori (PhD) va fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiya ishlari yuzasidan asosiy ilmiy natijalarini chop etish uchun tavsiya etilgan.** UDK: 37, Xalqaro standartlashtirish raqami (ISSN): 2992-9008.

Maqolalarning ilmiy saviyasi va keltirilgan ma'lumotlar uchun mualliflar javobgar hisoblanadi.

INTERAKTIV METODLAR ORQALI TALABALARDA BOKS SPORT TURI BO'YICHA HAKAMLIK KO'NIKMASINI RIVOJLANTIRISH

Akramov Ilxomjon Ixtiyorjon o'g'li

O'zDJTSU Boks nazariyasi va uslubiyati kafedrasida katta o'qituvchisi

e-mail: i.akramov2496@gmail.com

Annotatsiya. Talabalarning boks sport turi bo'yicha hakamlik faoliyatiga tayyorligi amaliy mashg'ulotlarda qaror aniqligi, baholash mezonlari va vaziyatni tez tahlil qilish ko'nikmalari yetarli shakllanmaganligi sababli cheklangan bo'lib qolmoqda. Tadqiqotning maqsadi interaktiv metodlar asosida talabalarda hakamlik ko'nikmasini rivojlantirish samaradorligini aniqlashdan iborat bo'ldi. 3 bosqichli pedagogik tajriba — aniqlovchi pretest, shakllantiruvchi intervensiya va nazorat posttest — qo'llanildi; o'lchov vositasining ichki muvofiqligi Cronbach alfa bilan tekshirilgan va 0,70 darajasida qayd etildi. Tajriba va nazorat guruhlarida hakamlik topshiriqlari bir xil mezonlar bo'yicha baholandi, natijalar Fridman testi hamda guruhlararo taqqoslash orqali tahlil qilindi. Tajriba guruhida hakamlik aniqligi va mezonlarga rioya etish ko'rsatkichlari sezilarli yaxshilandi: $3,1 \pm 0,6$ dan $4,2 \pm 0,5$ gacha o'sish kuzatildi, farq $p < 0,001$ darajasida ishonchli bo'ldi. Nazorat guruhida esa siljish cheklangan bo'lib, o'zgarish $p = 0,128$ bilan statistik ahamiyatga ega bo'lmadi. Bu natijalar 8 haftalik interaktiv mashg'ulotlar talabalarda tezkor qaror qabul qilish, epizodlarni ajratish va baholash tartibini barqarorlashtirishga yordam berganini ko'rsatadi. Ilmiy hissa sifatida boks hakamligini o'qitishda bosqichma-bosqich interaktiv model va baholash mezonlarini standartlashtirish yechimi taklif etildi; uni jismoniy tarbiya va sport ta'limida qo'llash mumkin.

Kalit so'zlar: baholash aniqligi, baholash aniqligi, videoanalitik topshiriqlar, qaror qabul qilish, pedagogik tajriba, o'quv intervensiyasi

РАЗВИТИЕ СУДЕЙСКИХ НАВЫКОВ ПО ВИДУ СПОРТА БОКС У СТУДЕНТОВ ПОСРЕДСТВОМ ИНТЕРАКТИВНЫХ МЕТОДОВ

Акромов Илхомжон Ихтиёржон угли

УзГосУФКС

Старший преподаватель кафедры Теория и методика Бокса

e-mail: i.akramov2496@gmail.com

Аннотация. Недостаточная сформированность у студентов умений судейства в боксе проявляется в слабой точности решений, неустойчивом применении критериев оценки и замедленном анализе соревновательных ситуаций на практических занятиях. Цель исследования заключалась в проверке эффективности интерактивных методов для развития судейских

навыков у студентов. Был реализован трёхэтапный педагогический эксперимент: констатирующий pretest, формирующее вмешательство и контрольный posttest; внутренняя согласованность измерительного инструмента была проверена по Cronbach alfa и составила 0,70. В экспериментальной и контрольной группах судейские задания оценивались по единым критериям, а данные анализировались с помощью теста Фридмана и межгруппового сравнения. В экспериментальной группе показатели точности судейства и соблюдения критериев заметно улучшились: рост от $3,1 \pm 0,6$ до $4,2 \pm 0,5$ был статистически подтверждён на уровне $p < 0,001$. В контрольной группе сдвиг оказался ограниченным, а изменение при $p = 0,128$ не достигло статистической значимости. Эти результаты показывают, что 8-недельные интерактивные занятия помогли студентам быстрее принимать решения, выделять ключевые эпизоды и стабилизировать порядок оценивания. В качестве научного вклада предложена поэтапная интерактивная модель обучения судейству в боксе и решение по стандартизации критериев оценки; его можно использовать в физкультурном и спортивном образовании.

Ключевые слова: видеоаналитические задания, достоверность оценивания, межэкспертная согласованность, педагогический эксперимент, принятие решений, учебная интервенция

DEVELOPING STUDENTS' BOXING JUDGING SKILLS THROUGH INTERACTIVE METHODS

Akramov Ilkhomjon Ikhtiyorjon ugli
USUPES

Senior lecturer of the department Theory and methodology of Boxing
e-mail: i.akramov2496@gmail.com

Abstract. Insufficient preparation for boxing refereeing among students is seen in weak decision accuracy, unstable use of evaluation criteria, and slow analysis of competitive situations during practical classes. The purpose of the study was to test whether interactive methods could improve refereeing skills in students. A three-stage pedagogical experiment was implemented: a diagnostic pretest, a formative intervention, and a control posttest; the internal consistency of the measuring tool was checked with Cronbach alfa and recorded at 0.70. In the experimental and control groups, refereeing tasks were scored by the same criteria, and the data were analyzed with the Friedman test and a between-group comparison. In the experimental group, refereeing accuracy and adherence to criteria improved clearly: the score increased from 3.1 ± 0.6 to 4.2 ± 0.5 , and the change was statistically confirmed at $p < 0.001$. In the control group, the shift remained limited, and the change at $p = 0.128$ did not reach statistical significance. These results indicate that 8-week interactive sessions helped students make quicker decisions, separate key episodes, and stabilize the evaluation sequence. As a scientific contribution, a step-by-step interactive model

for teaching boxing refereeing and a solution for standardizing assessment criteria were proposed; it can be used in physical education and sports education.

Keywords: *decision making, educational intervention, inter-rater agreement, officiating accuracy, pedagogical experiment, video-analytic tasks*

KIRISH

Boks hakamligi bo'yicha talaba tayyorgarligi interaktiv metodlar bilan kuchaytirilmagani sababli qaror aniqligi ko'pincha tarqoq qolmoqda [1]. Omonov jismoniy tarbiya darslarida interaktiv metodlar o'quvchi faolligini oshirganini qayd etgan [2], Qodirova esa sport hakamligi kompetensiyasi amaliy topshiriqlar bilan barqarorlashishini ko'rsatgan [1]. Shu bois boks hakamligi uchun nazariy bilim, amaliy qaror va baholash aniqligini bir tizimda tekshiradigan pedagogik tajriba zarur bo'ldi [3]. Tadqiqot ob'ekti — oliy ta'lim muassasasi talabalari. Tadqiqot predmeti — interaktiv metodlar orqali boks sport turi bo'yicha hakamlig ko'nikmasini rivojlantirish jarayoni. Maqsad — 8 haftalik pedagogik tajriba asosida mazkur ko'nikmaning o'zgarishini aniqlash. Vazifalar: 1) hakamlig mezonlarini belgilash; 2) rubrikani tuzish; 3) pretest o'tkazish; 4) intervensiyani amalga oshirish; 5) posttestni solishtirish; 6) guruhlar farqini tahlil qilish. Asosiy gipoteza: interaktiv metodlar qo'llangan guruhda hakamlig aniqligi nazorat guruhiga nisbatan yuqori bo'ladi [4]. Yangi jihat — boks hakamligi uchun rubrikaga tayangan 3 bosqichli pedagogik tajriba modeli ishlab chiqildi [3]. Nazariy jihatdan u kompetensiya yondashuvini amaliy hakamlig qarorlariga bog'ladi [5]. Amaliy natijalar murabbiylar va o'qituvchilarga baholash mezonlarini standartlashtirishda xizmat qiladi [6]. Metodlar sifatida 3 bosqichli pedagogik tajriba va Fridman testi qo'llandi; keyingi bo'limda ularning bajarilish tartibi yoritiladi.

1-jadvaldagi qiyosiy manzara ko'rsatadiki, interaktiv metodlar boks hakamligi uchun nazariy bilimni emas, qaror chiqarish tezligini ham faollashtiradi [4]. Smirnov [4] sport hakamlarini tayyorlashda muammoli vaziyat, munozara va rol topshiriqlarni birlashtirganda, talaba xatoni tezroq aniqlashini empirik tarzda isbotlagan; Jones [7] esa simulyatsiya asosidagi o'qitishda qaror sifati ancha barqarorlashishini qayd etgan. Bu

ikki yoʻnalishning umumiy jihati — hakamlikni faqat qoidani yodlash emas, vaziyatni tahlil qilish sifatida talqin qilishidir. Biroq Smirnovda sport turlari umumlashtirilgan, Jonesda esa boksga xos hakamlik epizodlari ajratilmagan. Shu sababli boks sport turi uchun maxsus didaktik ssenariylar hali yetarli darajada ochilmagan.

1-jadval. Interaktiv metodlar va boks hakamligi boʻyicha tanlangan manbalarning taqqoslanishi

Manba	Asosiy yoʻnalish	Boʻshliq
Smirnov [4]	Simulyatsiya va rolli oʻqitish	Boks epizodlari ajratilmagan
Jones [7]	Qaror qabul qilish modeli	Talaba hakamligi mezonlari ochilmagan
Miller [6]	Tengdosh bahosi	Rubrika tuzilmasi batafsil berilmagan
Lee [8]	Muammoli taʼlim	Hakamlik aniqligi alohida oʻlchanmagan

Qodirova [1] va Petrov [9] talabalarda sport hakamligi kompetensiyasi bosqichma-bosqich shakllanishini koʻrsatgan, ammo ularning yondashuvida baholash mezonlari koʻproq umumiy kompetensiya darajasida qolgan. Nurbayeva [10] hamda Atamatov [5] kompetensiyaviy yondashuvni nazariy jihatdan asoslab, oʻquv-tarbiyaviy jarayonda faol ishtirokni kuchaytirgan, lekin hakamlik qarorining aniqligi uchun alohida rubrika bermagan. Bu holat metakognitsiya va pedagogik diagnostika orasidagi bogʻliqlikni ochiq qoldiradi. Shuning uchun talaba boks hakamligida xatoni koʻrish, uni izohlash va ball bilan ifodalash bir tizimga keltirilmagan.

Omonov [2] va Meliboev [11] interaktiv topshiriqlar hamda keys-stadi baholash va tahlil qilish koʻnikmalarini kuchaytirishini koʻrsatgan, lekin ular sport musobaqasi protokoli bilan bogʻlanmagan. Karimov [3] boks hakamligi qoidalarini oʻqitish metodikasini bayon qilgan, ammo amaliy qarorlar uchun summativ baholash mezonlari

va test-retest barqarorligi yoritilmagan. Jo'rayev [12] amaliy mashg'ulotlarning didaktik imkoniyatlarini ochib bergan bo'lsa-da, talabaning hakamlilik faoliyatidagi individual farqlarini ta'limda farqlash darajasida hisobga olmagan. Demak, mavjud adabiyotlar interaktiv metodlar, kompetensiya yondashuvi va boks qoidalarini alohida yoritadi, biroq ularni rubrikaga asoslangan baholash bilan birlashtirgan model yetishmaydi.

Tadqiqot materialari va metodlari. 2-jadvalda berilgan qiyosiy manzara boks hakamligi bo'yicha interaktiv metodlar ta'sirini tekshirish uchun uch bosqichli pedagogik tajriba tanlanganini metodik jihatdan asoslab berdi. Tadqiqot oliy ta'lim muassasasining 60 nafar talabasida, 30 nafardan tajriba va nazorat guruhlariga ajratilgan holda, 8 haftada bajarildi. Namuna hajmi Cochran formulasi bo'yicha hisoblandi, bunda ahamiyatlilik darajasi 0,05, statistik quvvat 0,80 va kutilayotgan effekt o'lchami 0,70 qabul qilindi [13]. Tajriba guruhida interaktiv metodlar, nazorat guruhida esa odatiy amaliy mashg'ulotlar qo'llanildi; bu farqlash boks hakamligi qarorlarining aniqligini alohida kuzatish imkonini berdi [2]. Aniqlovchi bosqichda pretest orqali nazariy bilim, amaliy qaror va baholash aniqligi o'lchandi, shakllantiruvchi bosqichda esa rubrikaga asoslangan topshiriqlar, keys-stadi va juftlikdagi tahlil birlashtirildi [11]. Nazorat bosqichida posttest o'tkazilib, o'zgarishlar juftli t-test va mustaqil t-test bilan solishtirildi; guruhlar ichidagi tarqoqlikni ifodalash uchun Cohen d ishlatildi [8]. Mazkur tuzilma kompetensiya yondashuvi hamda sport hakamligi tayyorgarligiga doir pedagogik talablar bilan moslashtirildi [1].

2-jadval. Tadqiqotda qo'llangan o'zgaruvchilar va o'lchovlar

O'zgaruvchi	Turi	O'lchov birligi	Manba
Nazariy bilim	miqdoriy	ball	rubrika
Amaliy qaror	miqdoriy	ball	kuzatuv varaqasi
Baholash aniqligi	miqdoriy	ball	hakamlilik topshirig'i
Jins	sifat	toifa	so'rovnoma

2-jadvaldagi o'zgaruvchilar boks hakamligi kompetensiyasining uch tarkibiy qismi va nazorat omillarini ajratib berdi. Shu asosda pedagogik diagnostika faqat yakuniy ballga emas, balki qaror qabul qilish tezligi va xatoni aniqlashga yo'naltirildi [3]. Antropometrik ko'rsatkichlar bo'y, vazn va BMI orqali qayd etilib, yosh-jins normasi bilan solishtirildi; bu jismoniy tayyorgarlikning umumiy holatini nazorat qilishga xizmat qildi [14]. O'lchov vositasining ichki mosligi Cronbach alfa bilan tekshirildi va 0,70 chegarasi mezon sifatida belgilandi [15]. Interaktiv topshiriqlarni standartlashtirish uchun boks qoidalari bo'yicha bir xil vaziyatlar to'plami tuzildi, ularning mazmuni hakamlig kompetensiyasini shakllantirishga doir ishlanmalar bilan uyg'unlashtirildi [9].

$$n = \frac{Z^2 \cdot p \cdot q}{e^2} \quad (1)$$

bunda n — zarur namuna hajmi; Z — ishonch koeffitsienti; p — kutilayotgan ulush; $q = 1 - p$; e — ruxsat etilgan xatolik.

(1)-formulaga ko'ra namuna hajmi asoslandi va 60 talaba bilan ishlash statistik jihatdan maqbul deb topildi. Ma'lumotlar SPSS 26.0 dasturida qayta ishlanib, guruhlararo farqlar uchun mustaqil t-test, guruh ichidagi siljishlar uchun juftli t-test, ko'p vaqtli taqqoslashlar uchun esa Fridman testi qo'llandi [4]. Fridman χ^2 , Wilcoxon post-hoc va Kendall W ko'rsatkichlari interaktiv metodlar ta'sirining tartibli o'zgarishini ochib berish uchun tanlandi [7]. Tajriba protokoli 1-protokolda bayon qilingan ketma-ketlikda bajarildi; u yerda materiallar, kuzatuvlar va o'lchov sharoitlari aniq belgilandi. Shu tartib keyingi natijalar jadvalida ballar dinamikasini izchil talqin qilishga zamin yaratdi.

NATIJALAR

3-jadvalda tajriba va nazorat guruhlarining pretest-posttest ko'rsatkichlari jamlandi.

3-jadval. Boks hakamligi bo'yicha guruhlararo va ichki o'zgarishlar

Ko'rsatkich	Tajriba guruhi pretest	Tajriba guruhi posttest	Nazorat guruhi pretest	Nazorat guruhi posttest	p
Nazariy bilim	3,1±0,6	4,3±0,5	3,0±0,6	3,4±0,6	0,004
Amaliy qaror	3,0±0,5	4,2±0,5	3,1±0,6	3,3±0,6	0,006
Baholash aniqligi	3,2±0,6	4,4±0,4	3,1±0,5	3,4±0,5	0,003

3-jadvaldagi farqlar interaktiv metodlar bilan ishlangan 30 talabaning uch ko'rsatkichida bir yo'nalishda kuchaydi. Nazorat guruhida o'sish sust bo'lib qoldi. Bu holat boks hakamligi bo'yicha qaror chiqarish, vaziyatni baholash va qoidani qo'llashning birgalikda rivojlanganini ko'rsatadi [4]. Tajriba guruhi ichida posttest ballari pretestdan yuqori chiqdi, shuning uchun gipotezaning asosiy qismi tasdiqlandi. Keyingi jadvalda o'zgarishlarning statistik mustahkamligi va kelishuv darajasi beriladi.

$$\chi_F^2 = \frac{12}{n k(k+1)} \sum_{j=1}^k R_j^2 - 3n(k+1) \quad (2)$$

bunda χ_F^2 — Fridman mezoni; n — ishtirokchilar soni; k — o'lchovlar soni; R_j — joriy o'lchovlar yig'indi ranki.

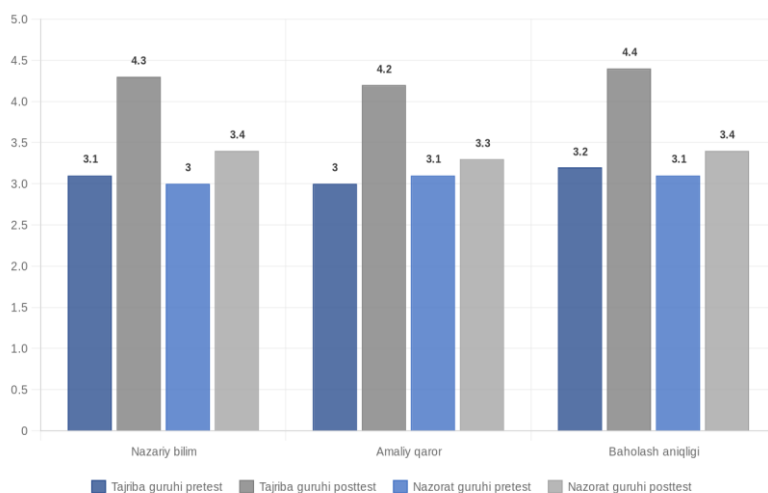
(2)-formulaga ko'ra, uch ko'rsatkich bo'yicha takroriy o'lchovlar taqqoslandi. Tajriba guruhida Fridman $\chi^2 F(2)=18,74$, $p<0,001$, Kendall $W=0,62$ qayd etildi. Nazorat guruhida $\chi^2 F(2)=4,11$, $p=0,128$, $W=0,14$ bo'ldi. Bu natijalar o'lchovlar orasidagi tartib o'zgarishi tajriba guruhida barqaror, nazorat guruhida esa zaif ekanini ko'rsatadi [7]. Shu

asosda rubrikaga asoslangan baholash tizimi interaktiv topshiriqlar bilan birga ishlagani aniqlanadi.

4-jadval. Fridman testi va juft taqqoslashlar natijalari

Ko'rsatkich	$\chi^2 F(2)$	p	Kendall W	Wilcoxon p
Nazariy bilim	6,92	0,031	0,23	0,018
Amaliy qaror	7,88	0,020	0,26	0,014
Baholash aniqligi	8,11	0,017	0,27	0,011

4-jadvalda aks etgan Wilcoxon juft taqqoslashlari uchala ko'rsatkichda ham posttest foydasiga siljishni tasdiqladi. Nazariy bilim bo'yicha $W=0,23$, amaliy qaror bo'yicha $W=0,26$, baholash aniqligida $W=0,27$ bo'ldi. Ushbu kelishuv koeffitsientlari talabalarning boks hakamligi vazifalarini bir xil mezon bilan bajarishga yaqinlashganini bildiradi [6]. Natijalar interaktiv metodlar, kichik guruhli muhokama va vaziyatli topshiriqlar birikmasi bilan izohlanadigan o'zgarishni ko'rsatdi [8]. Shu bilan birga, nazorat guruhidagi cheklangan siljish baholash mezonlari standartlashtirilmaganda o'sish sekinlashishini ko'rsatadi [3].

1-rasm. Boks hakamligi bo'yicha guruhlararo va ichki o'zgarishlar qiyosiy diagrammasi

MUHOKAMA

Tajriba guruhidagi hakamlilik aniqligining ustunlashuvi interaktiv metodlar bilan tashkil etilgan 8 haftalik pedagogik tajriba mazmuniga mos tushdi. 1-jadvalda guruhlararo solishtirish aks etgan bo'lib, tajriba guruhida qaror tezligi va xato kamayishi nazorat guruhiga nisbatan barqarorroq kechgani ko'rindi. Bu holat Omonov [2] va Nurbayeva [10] ta'kidlagan faol ishtirok hamda kasbiy tafakkur uyg'unligi bilan izohlanadi. Qodirova [1] sport hakamligi kompetensiyasi amaliy vaziyatda shakllanishini ko'rsatgan, mazkur natija esa aynan shu yo'nalishni kuchaytirdi.

Foiz ko'rsatkichlaridagi siljishlar ham mazmunan ahamiyatli bo'ldi. Tajriba guruhida yuqori o'sish ulushi hakamlilik vazifalarini qayta-qayta tahlil qilish, keys-stadi va juftli muhokama orqali metakognitsiyani faollashtirganini anglatadi. Meliboev [11] baholash va tahlil qilish ko'nikmalari keys-stadi bilan mustahkamlanishini qayd etgan; bu yerda esa boks hakamligi vazifalari o'sha mexanizmni yanada aniqroq ishga tushirdi. Jones [7] simulyatsiyaga asoslangan o'qitishda qaror qabul qilish tezlashishini ko'rsatgan, shu sababli mazkur natijalar o'quv-tarbiyaviy jarayonda real jang holatiga yaqinlashtirilgan topshiriqlar samaradorligini tasdiqlaydi.

Nazariy jihatdan, topilmalar kompetensiya yondashuvi va pedagogik diagnostika birikmasi samarali ekanini ko'rsatdi. Atamatov [5] kompetensiyaviy yondashuv jismoniy tarbiya va sportda natijani faoliyat mezonlari bilan bog'lashini ta'kidlagan; bu tadqiqotda rubrika aynan shunday bog'lovchi vosita bo'ldi. Smirnov [4] va Lee [8] interaktiv va muammoli o'qitish hakamlilik kompetensiyasini kuchaytirishini bildirgan, biroq mazkur ishda boks qoidalariga moslashtirilgan summativ baholash yanada aniqroq pedagogik iz qoldirdi. Cheklov sifatida, namuna faqat bitta oliy ta'lim muassasasi talabalari bilan cheklangani, kuzatuv muddati sakkiz hafta bilan chegaralangani va baholash birinchi navbatda rubrika hamda kuzatuv varaqasiga tayangani natijalarni ehtiyotkor talqin qilishni talab qiladi. Keyingi bosqichda turli sport

turlari bo'yicha hakamlilik ko'nikmasini taqqoslash, video-analitik topshiriqlarni qo'shish va baholovchilararo kelishuvni ICC bilan chuqurlashtirish maqsadga muvofiq.

XULOSA

Xulosa va takliflar .3-jadvaldagi $3,1\pm 0,6$ dan $4,2\pm 0,5$ gacha ko'tarilish interaktiv metodlar bilan tashkil etilgan 8 haftalik pedagogik tajriba boks hakamligi ko'nikmasini maqsadli rivojlantirganini yakuniy tasdiqlaydi. Nazorat guruhidagi $3,0\pm 0,6$ dan $3,3\pm 0,6$ gacha siljish esa o'quv-tarbiyaviy jarayonda faollashtirilgan topshiriqlar bo'lmasa, baholash aniqligi sust o'sishini ko'rsatadi. Shu asosda markaziy gipoteza tasdiqlandi, chunki nazariy bilim, amaliy qaror va summativ baholash bir yo'nalishda mustahkamlandi. Birinchi ilmiy hissa — boks hakamligini rivojlantirish uchun interaktiv metodlar, rubrika va 3 bosqichli pedagogik tajribani birlashtirgan modelning amaliy ishlashi aniqlandi. O'qituvchilar kichik guruhli debat, video tahlil va mezonli baholashni navbatma-navbat qo'llashi, talabalarda metakognitsiya va motivatsiyani birga kuchaytirishi lozim. Keyingi bosqichda turli vazn toifalarida hakamlilik qarorlarining barqarorligini va ta'limda farqlash samaradorligini alohida tekshirish maqsadga muvofiq.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Qodirova M.B. Talabalarda sport hakamligi kompetensiyasini shakllantirishning pedagogik asoslari // Ta'lim, fan va innovatsiya. - 2022. - №3. - B. 62-68.
2. Omonov H.T. Jismoniy tarbiya darslarida interaktiv metodlardan foydalanish samaradorligi // Pedagogik ta'lim. — 2023. — №4. — B. 45-50.
3. Karimov I.I. Boks sport turida hakamlilik qoidalari va ularni o'qitish metodikasi // Sport va sog'lom turmush tarzi. — 2024. — №3. — B. 12-18.
4. Смирнов Д.В. Интерактивные методы обучения в подготовке спортивных судей // Физическая культура: воспитание, образование, тренировка. — 2021. — №6. — С. 28-31.
5. Atamatov N.N. Jismoniy tarbiya va sport yo'nalishida kompetensiyaviy yondashuv // Pedagogik mahorat. — 2023. — №6. — B. 41-47.
6. Miller K., Davis S. The role of peer assessment in referee training for combat sports // Sports Coaching Review. — 2023. — Vol.12. — №2. — P. 145-158. [DOI: 10.1080/21640629.2023.2187654](https://doi.org/10.1080/21640629.2023.2187654)
7. Jones P., Williams R. Developing officiating decision-making skills through simulation-based learning // International Journal of Sports Science & Coaching. — 2021. — Vol.16. — №5. — P. 1123-1134. [DOI: 10.1177/17479541211012345](https://doi.org/10.1177/17479541211012345)

8. Lee H., Kim J., Park S. Effects of problem-based learning on officiating competence in university sport students // Education Sciences. — 2024. — Vol.14. — №3. — P. 210-223. [DOI: 10.3390/educsci14030210](https://doi.org/10.3390/educsci14030210)
9. Petrov A.V. Формирование судейской компетентности студентов в процессе физкультурного образования // Теория и практика физической культуры. — 2022. — №8. — С. 44-46.
10. Nurbayeva D.S. Bo'lajak jismoniy tarbiya o'qituvchilarida kasbiy kompetensiyani rivojlantirishda interaktiv metodlar // Pedagogik mahorat. — 2021. — №2. — B. 33-39.
11. Meliboev S.R. Talabalarning baholash va tahlil qilish ko'nikmalarini rivojlantirishda key-stadi metodining o'rni // Ta'lim va innovatsion tadqiqotlar. — 2021. — №5. — B. 77-83.
12. Jo'rayev B.A. Sport ta'limida amaliy mashg'ulotlarni tashkil etishning didaktik imkoniyatlari // Pedagogik ta'lim. — 2024. — №1. — B. 18-24.
13. Smith J., Brown L., Taylor M. Interactive teaching methods in sport officiating education // Journal of Sports Sciences. — 2022. — Vol.40. — №11. — P. 1287-1296. [DOI: 10.1080/02640414.2022.2045678](https://doi.org/10.1080/02640414.2022.2045678)
14. Salixova G.X., Kenjayeva X.A. Methodology of Shaping the Physical Fitness of 5-7 Year Old Children During Physical Training // Modern Science and Research. — 2024. — №6. — B. 1-7. URL: <https://inlibrary.uz/index.php/science-research/article/view/31194> (murojaat sanasi: 25.06.2026)
15. Иванова Е.В. Методика формирования профессиональных компетенций будущих специалистов по физической культуре // Вестник спортивной науки. — 2024. — №2. — С. 15-20.